

Στη συνέντευξή του στην Βίβιαν Ευθυμιοπούλου τον Ιανουάριο 2021, για τη διαδικτυακή εκδήλωση της Ημέρας Μνήμης Ολοκαυτώματος στην Αθήνα, ο Αντιπρόεδρος της ΕΕ κ. Μαργαρίτης Σχοινάς προανήγγειλε ότι μέσα στο 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παρουσίαζε τη στρατηγική της για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού.

Πράγματι, στις 5 Οκτωβρίου, στη συνεδρίαση του Κολλεγίου των Επιτρόπων της ΕΕ στο Στρασβούργο, ο κ. Σχοινάς παρουσίασε αυτή τη στρατηγική [μπορείτε να διαβάσετε [ΕΔΩ](#) ολόκληρη την ομιλία του στα Αγγλικά].

Θα επιχειρήσω να παρουσιάσω τα βασικά σημεία της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και να σχολιάσω τη σημασία τους.

Πρόκειται αναμφίβολα για μια ιστορική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χαρακτηριστική της προσέγγισης που διέπει τη στρατηγική, είναι η τελευταία φράση της ομιλίας του κ. Σχοινά: «Για τους Εβραίους, η Ευρώπη υπήρξε μια ήπειρος που οι γονείς τους και οι παππούδες τους αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν. Είναι καθήκον μας να εξασφαλίσουμε ότι για τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους θα είναι μια ήπειρος στην οποία θα αισθάνονται ασφαλείς και περήφανοι να ανήκουν».

Ποιες ήταν όμως οι αιτίες και οι αφορμές που κατεύθυναν την ηγεσία της ΕΕ στο συμπέρασμα ότι απαιτείται μια συνολική, συνεκτική και πολύπλευρη στρατηγική για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού;

Σαφέστατα, βασική αιτία ήταν η διαπιστωμένη και μετρήσιμη αύξηση των φαινομένων αντισημιτισμού στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε Εβραϊκά ιδρύματα και συναγωγές στο Παρίσι, στην Κοπεγχάγη, στις Βρυξέλλες και στο Χάλε της Γερμανίας, αλλά και πολλά άλλα περιστατικά που εκδηλώθηκαν με βία και βεβηλώσεις μνημείων και νεκροταφείων.

Από την άλλη, η εκθετική αύξηση των φαινομένων «ψηφιακού αντισημιτισμού» που εκδηλώνεται μέσα από το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως για παράδειγμα ο επταπλασιασμός τους στη Γαλλία και ο δεκατριπλασιασμός τους στη Γερμανία.

Αλλά και οι σχετικές έρευνες του Ευρωβαρόμετρου σε επίπεδο χωρών της ΕΕ, που έδειξαν ότι οι 9 στους 10 Εβραίοι στην Ευρώπη θεωρούν ότι έχει αυξηθεί ο αντισημιτισμός στις χώρες τους και ότι 4 στους 10 έχουν σκεφθεί να μεταναστεύσουν εξαιτίας του αντισημιτισμού.

Άλλη βασική αιτία για την απόφαση της ΕΕ, είναι το γεγονός ότι μειώνονται δραματικά οι επιζώντες του Ολοκαυτώματος. Η ΕΕ αντιμετωπίζει τη μνήμη του Ολοκαυτώματος ως κεντρική πτυχή για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού. Ως εκ τούτου η στρατηγική της στοχεύει στη σημαντική ενίσχυση της μνήμης που θεωρεί ότι πρέπει να αποκτήσει νέα σύγχρονα εργαλεία και πολιτικές, ακριβώς γιατί οι ζωντανοί μάρτυρες λιγοστεύουν και σε λίγα χρόνια θα έχουν εκλείψει.

Με την υιοθέτηση της στρατηγικής κατά του αντισημιτισμού, η ΕΕ αποφασίζει να αντιμετωπίσει τον αντισημιτισμό ολιστικά και όχι αποσπασματικά. Και όπως προκύπτει από την ανακοίνωσή της – και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό – δεν το κάνει με τρόπο που θα της επιτρέψει απλά να αντιδρά στα γεγονότα (reactive), αλλά με την λήψη συγκεκριμένων μέτρων που εστιάζουν στο να τα προλαμβάνει (proactive).

Η στρατηγική της ΕΕ αναπτύσσεται σε τρεις πυλώνες:

- 1. Πρόληψη και καταπολέμηση του αντισημιτισμού**
- 2. Προστασία και προώθηση της Εβραϊκής ζωής**
- 3. Εκπαίδευση και έρευνα**

Η **πρόληψη** και καταπολέμηση αφορά σε όλες τις μορφές του αντισημιτισμού, φυσικές και ψηφιακές. Θα επιτευχθεί μέσα από ένα σύγχρονο και κατάλληλα τεχνολογικά εξοπλισμένο πανευρωπαϊκό δίκτυο ανθρώπων και οργανισμών, μεταξύ αυτών και των Εβραϊκών κοινοτήτων, που θα συντονίζονται ώστε να προβλέπονται και προλαμβάνονται βίβια γεγονότα, να απομακρύνονται αντισημιτικές αναρτήσεις και να οργανώνεται η αντιμετώπισή τους και στο διαδίκτυο και στο φυσικό πεδίο.

Η **προστασία** έγκειται στη συμπλήρωση και ενίσχυση των δομών ασφάλειας των Εβραϊκών ιδρυμάτων και τοπόσημων με Κοινοτικούς πόρους, με πρώτη ενέργεια την εξασφάλιση άμεσης χρηματοδότησης ύψους 24 εκ. €

Πιο σημαντική όμως είναι η πρωτοβουλία της προώθησης της Εβραϊκής ζωής στην ΕΕ, η οποία υπαγορεύεται από το σύστημα αρχών της Ευρώπης για συμπερίληψη και διαφορετικότητα. Αυτή θα επιτρέψει στις Εβραϊκές Κοινότητες να ενισχύουν την Εβραϊκή ζωή τους αλλά και στους Ευρωπαίους πολίτες να μάθουν περισσότερα για τους Εβραίους και τις παραδόσεις τους. Με τον τρόπο αυτό η στρατηγική προσβλέπει στην προστασία της Εβραϊκής κληρονομιάς στην Ευρώπη και στην ενημέρωση των πολιτών, θεωρώντας πολύ σωστά ότι αυτή η εξωστρέφεια θα έχει θετικά αποτελέσματα στη μείωση του αντισημιτισμού.

Ο **τρίτος πυλώνας**, εστιάζει στην εκπαίδευση και την έρευνα για την μνήμη του Ολοκαυτώματος και στην αντιμετώπιση του αντισημιτισμού μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία. Κεντρικός στόχος είναι σχολεία, πανεπιστήμια και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αποκτήσουν πρόσβαση στην μελέτη της συνεχούς και αδιάλειπτης Εβραϊκής παρουσίας στην Ευρώπη μέσα από φυσικές επισκέψεις, το διαδίκτυο και τη μνήμη του Ολοκαυτώματος. Η στρατηγική προβλέπει επίσης τη δημιουργία ενός ερευνητικού hub για τη μελέτη του σύγχρονου αντισημιτισμού και της Εβραϊκής ζωής.

Όλες οι παραπάνω ενέργειες της ΕΕ θα συνδεθούν και με τη διεθνή κοινότητα μέσα από συνεργασίες και κοινά προγράμματα με οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ, η UNESCO κλπ.

Η στρατηγική της ΕΕ επιδιώκει να φτάσει σε όλους τους πολίτες της το μήνυμα ότι ο αντισημιτισμός δεν είναι πρόβλημα των Εβραίων αλλά πρόβλημα των αντισημιτών και ότι η αντιμετώπισή του είναι ευθύνη όλων των πολιτών της ΕΕ αφού είναι αντίθετος με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις αξίες της ΕΕ και γενικότερα του τρόπου ζωής στην Ευρωπαϊκή ήπειρο.

Ο Εβραϊκός πληθυσμός στην Ευρώπη ως συνέπεια του Ολοκαυτώματος και της μετά τον Β'ΠΠ εγκατάλειψής της από πολλούς, μειώθηκε από σχεδόν δέκα εκατομμύρια σε σχεδόν δύο εκατομμύρια σήμερα. Μετά από σχεδόν 80 χρόνια, η ΕΕ βάζει σε εφαρμογή ένα φιλόδοξο σχέδιο που στοχεύει βασικά στο να νιώσουν και πάλι οι Εβραίοι πολίτες της την Ευρώπη σπίτι τους. Χωρίς να φοβούνται, χωρίς να απειλούνται. Με προοπτική να ανθίσει η Εβραϊκή ζωή μέσα στις Κοινότητές τους αλλά και να έρθει αυτή σε επαφή με τους πολίτες της. Γιατί μόνον έτσι, θα υποχωρήσουν τα στερεότυπα και θα χτυπηθεί στη ρίζα του ο αντισημιτισμός και η μισαλλοδοξία.

Η Ευρώπη υπογράφει και δεσμεύεται ότι ο αντισημιτισμός δεν έχει θέση στο δικό της σύστημα αξιών και περνάει από τα ευχολόγια και τη συνήθη στάση αντίδρασης στα γεγονότα, στη διαμόρφωση ενός στρατηγικού σχεδίου με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και πολιτικές.

Στους Εβραίους της Ευρώπης, η εξέλιξη αυτή είναι βέβαιο ότι συνοδεύεται από αισιοδοξία και την υποδεχόμαστε με ικανοποίηση. Μένουν βέβαιοι να γίνουν πολλά βήματα ακόμα για να αποκτήσει εφαρμογή στην πράξη αυτή η στρατηγική, αλλά ο θεμέλιος λίθος έχει τεθεί.

Και τέλος, μια τέτοια στρατηγική σε επίπεδο ΕΕ, έχει και ευρύτερες προεκτάσεις. Όπως έχει αποδειχθεί πολλές φορές από την ιστορία, ό,τι αρχίζει με τους Εβραίους δεν τελειώνει στους Εβραίους, συνήθως το επικαλούμαστε για κάτι κακό. Η στρατηγική για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού είναι στρατηγική απέναντι στον ρατσισμό, τις διακρίσεις, τις προκαταλήψεις, είναι στρατηγική που εδραιώνει την αποφασιστικότητα της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισονομία και το κράτος δικαίου. Και είναι απολύτως βέβαιο ότι η ΕΕ περνάει ένα εξαιρετικά ισχυρό μήνυμα που αφορά σε όλες τις μειονότητες, θρησκευτικές, εθνικές, φυλετικές.

Σίγουρα, μια εξέλιξη που δικαιώνει την Ευρώπη που θέλουμε να έχουμε.

** Ο Μίνος Μωυσής είναι μέλος του Δ.Σ. του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Εβραϊκών Κοινοτήτων και τ. Πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών.*

ΠΗΓΗ: [LIBERAL, 9.10.2021](#)